

безстрашність, ризиковість, витривалість, бажання пізнавати нове, навіть авантюризм. Марі завдяки панні Ш'єр пізнає себе, приймає себе, а отже приймає життя. Дівчина сприймає життя вже не як «штуку тяжку», а як цікаву захоплюючу пригоду, де повно цікавих таємниць і цінних скарбів, які треба розгадувати і шукати. І в цьому пошуку Марі невтомна.

Отже, повість К. Гагерупа «Вище за небо» містить важливе послання про цінність та версатильність життя. Світла та надихаюча розповідь, де поєднується те, що на перший погляд здається непоєднаним та несумісним. Історія про те, як дві безнадійні самотності перетворилися у відважних шукачок пригод, сміливо йдуть назустріч життю, а їхні дивацтва стали їхньою силою.

Література

1. Гагеруп К. Вище за небо. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 184 с.

2. Embracing Your Idiosyncrasies: How to Become Extraordinary. Medium. 2023, 22 March. [online]. URL: <https://technology4good.medium.com/embracing-your-idiosyncrasies-how-to-become-extraordinary-8c3a8293e971> (11.08.2024).

Кутєпова А. М.,

студентка соціально-гуманітарного факультету,

Бердянський державний педагогічний університет
науковий керівник – **Мельнікова Ю. О.,**

кандидат філологічних наук, доцент
Бердянський державний педагогічний університет

ДОТРИМАННЯ ГЕНДЕРНОГО БАЛАНСУ У МЕДІАМАТЕРІАЛАХ НА ТЛІ ВІЙНИ

Тема «жінки на війні» активно обговорюється в українському суспільстві. Можливість взяти участь у захисті держави є і у чоловіків, і у жінок, тому можна було б спрогнозувати, що і кількість згадок про жінок у медіа збільшиться. Однак, за даними Інституту масової інформації, присутність жінок у національному медіапросторі суттєво зменшилась: «Повномасштабне російське вторгнення відкинуло прогрес у цій царині щонайменше на п'ять років назад, якщо говорити про видимість жінок-експерток, і на десятиліття, якщо йдеться про жінок-героїнь матеріалів. До вторгнення, у 2021 році, на жінок припадало 30% усіх експертних коментарів у медіа, на початку 2024 року — лише 17%» [9]. Крім цього,

більшість матеріалів стосується війни та її наслідків, і в цих темах не завжди знаходиться місце для жінок.

Метою дослідження є аналіз медійних текстів, які висвітлюють війну, акцентуючи на розподілі гендерних ролей і стереотипів. Меті підпорядковані наступні завдання:

- визначити вплив гендерних стереотипів у медіаматеріалах на формування уявлень про війну та її учасниць/ків у суспільстві;
- сформулювати рекомендації для більш об'єктивного та рівноправного відображення чоловіків і жінок в інформаційних матеріалах у контексті війни.

Медіа-експерти відзначають стрімке зростання актуальності цієї теми в інформаційному просторі та й загалом у суспільстві, особливо у період активних бойових дій на території України. Присутність жінок у публікаціях медіа протягом останнього часу стає меншою, ніж присутність чоловіків. Також у медіапросторі тема жінок на фронті висвітлюється як суто добровільне бажання захищати свою країну від ворога.

За даними кадрового центру ЗСУ від початку повномасштабного вторгнення показник кількості жінок в Збройних силах України зростає на 40%, що цей показник є найбільшим у новітній світовій історії за кількістю жінок на полі бою. Урядовці підкреслюють, що «в українській армії скасовані будь-які обмеження щодо призначення та проходження жінками-військовослужбовцями служби на всіх посадах (в тому числі бойових) за всіма групами військово-облікових спеціальностей. Це забезпечує закон, ухвалений у 2018-му році» [3]. На початку 2024 року загальна кількість жінок, які працювали і служили в ЗСУ, становила понад 62 тисячі, серед них 45 587 військовослужбовиць» [3].

Доля жінок військових часто складаються, як у чоловіків. Серед полонених, яких утримують у російських в'язницях на початок липня 2023 року перебувало 126 жінок: 46 військових і 80 цивільних [6]. Станом на січень 2024 року загальна чисельність жінок у Збройних силах України складає 66,9 тисячі осіб, із них 47,2 тисячі – військовослужбовиці. При цьому, 6,5 тисяч перебувають на керівних посадах, а близько 4 тисяч знаходяться на лінії зіткнення. Про це заявила заступниця міністра оборони України Наталія Калмикова на зустрічі з послом Канади у справах жінок, миру та безпеки Жаклін О'Ніл.

Українське суспільство поступово змінює своє ставлення до жінок на війні: якщо в 2018 році ідею рівноправності жінок і чоловіків в армії підтримували 53% українців та українок, то в 2023 році підтримка зростає до 80% [6]. Але навіть такі переконливі цифри не звільняють від претензій щодо незнання, неуваги до історій про жінок на війні.

Питання загальної мобілізації жінок на законодавчому рівні наразі не розглядають. Під час підсумкової прес-конференції наприкінці 2023 року

президент України Володимир Зеленський заявив, що не підтримає таку пропозицію. Водночас у суспільстві обговорення цієї теми існує.

«Має бути державою визначене певне число необхідних жінок, яких треба призвати. І щоб їх призвати, не означає, що прямо всі мають відразу йти в окопи. Хтось може йти на якісь там посади інші, але тільки тоді ми матимемо справжнє рівноправ'я. А так зараз виходить, що в основному чоловіки платять своїм життям і здоров'ям за Україну», – пояснює свою позицію морська піхотинка і медикinja Ярина Черногуз [3].

Тривалий час військовослужбовиці звертали увагу на вагому гендерну нерівність у забезпеченні жінок формою та спорядженням. Минулого року завдяки співпраці організації Arm Women Now з робочою групою в Міноборони жіночу літню польову форму для Збройних сил України офіційно поставили на забезпечення. До цього всім жінкам видавали лише комплект чоловічого крою та чоловічу спідню білизну.

У лютому 2024 року в Міноборони офіційно повідомили, що військовослужбовиці ЗСУ вперше отримали комплекти літніх польових костюмів, які виготовлені з врахуванням жіночих антропометричних параметрів. «До цього ми всі йшли дуже довго. Над розробкою та впровадженням форми для жінок працювало дуже багато людей. Вже зараз ми бачимо дедалі більшу зацікавленість жінок в залученні до Збройних сил на добровільній основі. Наше завдання – створити гідні умови для їхньої служби» [11], – заявила заступниця міністра оборони України Наталія Калмикова.

Тобто, судячи зі слів спеціалістів, процес адаптації до жінок на фронті, був доволі тривалим. Однак, якщо брати до уваги вислови суспільства, то більшість не вважають, що для жінок є місце на фронті.

Перші українські жіночі бронезилети з вигнутою броне плитою, звуженими плечима та розширеним низом були сертифіковані Міністерством оборони України лише у грудні 2023 року [11].

Для підвищення видимості жінок у медійних матеріалах слід використовувати фемінітиви, однак ця ініціатива досі зустрічає певний спротив. Так, у своїх соцмережах учасниця російсько-української війни Катерина Поліщук на псевдо @ptashka_from_azovstal написала емоційний пост щодо використання фемінітивів на свою адресу: «Через сторіс прилетіло багато повідомлень про те, що я не права, і по відношенню до мене повинні вживатися фемінітиви, бо це про захист прав жінок. Не буду багатослівною – від мене не потрібно захищати мене. Фемінізм, сучасність та толерантність – це про право обирати, як тебе повинні називати. Прошу поважати мій вибір журналістів та людей, що публікують щось про мене [...] Мій гендер — воїн» [8]. Цей допис спровокував активну дискусію, яка засвідчує, що частина суспільства і досі перебуває під впливом стереотипів й не розуміє значення використання фемінітивів. Тому медійники, освітяни, організації

громадянського суспільства повинні проводити систематичну просвітницьку діяльність.

Проведений аналіз дав можливість сформулювати рекомендації для підвищення видимості у медіаматеріалах теми «жінка у контексті війни», зокрема в інформаційних матеріалах відображати різноманітні ролі, притаманні як чоловікам, так і жінкам, описувати бойові та гуманітарні функції, які вони виконують; уникати стереотипного зображення, не використовувати штампів; використовувати фемінітиви для підвищення видимості та значної ролі жінок у контексті війни.

Література

1. Головачук Х. Проти росіян та сексизму: як українські жінки воюють на передовій. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/proti-rosiyan-ta-seksizmu-yak-ukrayinski-zhinki-voyuuyut-na-peredoviy-2530288.html>
2. Жінки в Збройних силах України. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B8_%D0%B2_%D0%97%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B0%D1%85_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8
3. Жінки на війні: як долати «скляну стелю». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zhinky-na-viyni-henderna-rivnist/32853881.html>
4. Жінки на війні. URL: <https://www.ukrainer.net/thread/viyna/yak-ne-my/>
5. Жінки на війні. URL: <https://www.unian.ua/tag/jinki-na-viyni>
6. Жінки на війні: у боротьбі за свободу статі не має значення. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3837351-zinki-na-vijni-u-borotbi-za-svobodu-stat-ne-mae-znacenna.html>
7. Жінки на фронті: скільки українок беруть участь у війні та що потрібно знати про їхні подвиги. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1808/women-on-the-frontline-how-many-ukrainian-women-are-taking-part-in-the-war-and-what-you-need-to-know-about-their-exploits>
8. Крижня М. Катерина «Пташка» Поліщук знову попросила не називати її «медикинею». Чи можуть це зробити медіа? URL: <https://antonina.detector.media/sotsmerezhi/post/225081/2024-04-24-kateryna-ptashka-polishchuk-znovu-poprosyla-ne-nazyvaty-ii-medikyneyu-chy-mozhut-tse-zrobyty-media/>
9. Мальчевська О. «Війна не має статі». Як українські жінки воюють на передовій. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-66380400>
10. Машкова Я. Десять років дисбалансу. Як війна впливає на представленість жінок у медіа. URL:

<https://imi.org.ua/monitorings/desyat-rokiv-dysbalansu-yak-vijnavplyvaye-na-predstavlenist-zhinok-v-media-i59764>

11. Міноборони сертифікувало перший бронезилет для жінок-військових. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3805595-minoboroni-sertifikuvalo-persij-bronezilet-dla-zinokvijskovih.html>
12. Скібіцька Ю. Жінки на війні. Проблеми бійчинь ЗСУ після повномасштабного вторгнення. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/dosvidy-viyny/zhinky-na-viyni-problemy-biychyn-zsu.html>

Лелека Юлія Миколаївна
студентка 3ж групи,
соціально-гуманітарний факультет
Костромицький Р.І.,
кандидат філологічних наук,
Бердянський державний педагогічний університет

ІНКЛЮЗИВНИЙ ДИЗАЙН У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Інклюзивний дизайн стає дедалі актуальнішим у сучасному світі з кількох важливих причин. Суспільства стають все більш різноманітними, включаючи різні вікові групи, культурні спільноти та людей із різними фізичними можливостями. У результаті виникає необхідність створювати такі продукти, послуги та середовища, які будуть доступними і зручними для кожного. Це особливо важливо в контексті старіння населення, адже з віком люди можуть стикатися з обмеженнями у фізичних можливостях, що вимагає врахування їхніх потреб у процесі розробки дизайну. Віталій Замединськи справедливо зазначає: “Інклюзивний дизайн – це не лише етичний підхід, але й стратегічна необхідність, оскільки він розширює аудиторію продуктів та забезпечує кращий користувацький досвід для всіх” [4].

Інклюзивний дизайн сприяє тому, щоб усі люди, незалежно від своїх фізичних чи когнітивних можливостей, могли брати участь у житті суспільства на рівних умовах, що підтримує ідеї рівності та соціальної інклюзії. Сучасні технології відкривають нові можливості для створення рішень, які можуть адаптуватися під потреби різних користувачів. Наприклад, інтелектуальні пристрої та адаптивні інтерфейси дають змогу людям з порушеннями зору або слуху легше взаємодіяти з технологіями. Це робить інклюзивний дизайн не тільки більш реалістичним, але й необхідним у швидко розвиваючому цифровому світі. В. Матвеев влучно резюмує: “Це просто турбота і увага до деталей, які необхідні при